

CAPÍTOL 9

La Justícia d' Almudèvar

Brauli Foz:

- Oh, què bé vivia en Pere a Almudèvar!
Tothom l' estimava, el buscaven
i li demanaven consells.

En Pere era un home amb bona salut, savi i ric.
Era tan ric que tenia servents a casa seva.
La seva mare, abans era bugadera a casa d' altres persones,
i ara, tenia gent que rentava per a ella.
Quin canvi!

Però, per moltes riqueses que tenien,
en Pere i la seva mare seguien sent gent humil.
Sabien estar amb gent rica i amb gent pobre
i per això eren les persones més respectades del poble.

En Pere va gaudir molt durant diversos mesos.

Feia el que li venia de gust:

- estudiava,
- caçava,
- entrenava,
- anava a pintar casa de gent rica a altres pobles
- i passava bons moments amb les seves dues enamorades:
Eulàlia i Rosa.

Les dues dones estaven molt contentes.
Gaudien amb un home com en Pere
que els ensenyava a millorar les seves **maneres** i educació.
Les dues van aprendre a ser més amables,
a parlar millor en públic, a ser discretes
i a tenir més coneixements.

Les **maneres** són els gestos, expressions i actituds que tenim per a relacionar-nos amb altres persones.

Com veus, estimat lector,
En Pere era un home molt feliç.

Però aquella felicitat va durar poc,
perquè un dia va ocórrer alguna cosa horrible a Almodèvar
que a en Pere **li va doldre en l' ànima**.
En Pere es va avergonyir del seu poble.

Aquesta expressió vol dir que en Pere es va sentir malament per alguna cosa que va ocórrer a Almodèvar.

El que va ocórrer va ser un assassinat **violent**.

Alguna cosa **violenta** és alguna cosa molt dolenta que no es pot suportar.

Brauli Foz:

- T' explicaré el que va ocórrer, estimat lector.
Però t' aviso que és una història molt dura i trista.

A Almodèvar vivia un **ferrer** amb la seva dona.
Era un home **estrafolari**, brut i maleducat.
Li agradava riure de les **desgràcies**
de les altres persones
i maltractava a la seva dona per a divertir-se.

El **ferrer** és la persona que treballa amb el ferro.

Algú **estrafolari** és algú que es comporta de forma estranya i exagerada.

Les **desgràcies** són les coses dolentes que els passen a les persones.

El ferrer solia **donar pals** a la seva dona i jugava amb ella a jocs **macabres**.

Per exemple, jugava a donar-li de menjar de manera afectuosa per a, després, fer-li mal i **ridiculitzar-la**.

El ferrer apropiava una cullera amb menjar a la seva dona. Quan ella obria la boca, el ferrer li llençava la cullera a la cara o als pits i es reia d'ella.

En altres ocasions imitava a **degollar** al porc.

El ferrer agafava un ganivet afilat i se 'l posava al coll a la seva dona.

Agafava a la seva dona fort, alçava el braç amb el ganivet i cridava:

Qui com Déu!

A l'hivern, l'obligava a dormir despallada al terra.

A vegades, li lligava amb cordes els braços i les cames i, després, la feia rodar per la casa o l'empenyia per les escales.

La pobre dona acabava sempre amb **blaus** i ferides, plorant sola i trista a una cambra a les fosques.

Com pots imaginar-te, estimat lector, el ferrer era un home cruel i malvat.

I el dia que en Pere es va avergonyir d'Almudèvar, va ser el dia que el ferrer va assassinar a la seva dona.

En aquest cas, aquesta expressió vol dir que el ferrer pegava a la seva dona.

Alguna cosa **macabre** és alguna cosa desagradable, malvada i relacionada amb la mort.

Ridiculitzar és humiliar a algú.

Degollar és tallar el coll.

El ferrer crida això per a donar a entendre que ell té el poder per a decidir si la seva dona viu o mor. El ferrer es creu Déu.

Un **blau** és la marca que es queda al cos després d'un cop.

Aquell dia, el ferrer estava escalfant un ferro a la **forja**.

Li va entrar fam i va ordenar a la seva dona que li fes l' esmorzar.

La seva dona va preparar l' esmorzar i se 'l va emportar.

El ferrer va seguir treballant sense fer-li cas.

Ella estava quieta i callada en un costat amb l' esmorzar.

Passada una estona, l' home va parar de treballar i va començar a menjar-se l' esmorzar.

El ferrer va escopir el menjar perquè estava fred.

Es va enfadar molt amb la seva dona.

Va agafar el ferro calent de la forja

i se 'l va ficar a la boca a la seva dona.

El ferro va cremar la seva boca i la seva gola

i, després, la dona va caure al terra i va morir de seguida.

La gent d' Almudèvar se'n va assabentar del succés.

Van anar a casa del ferrer i el van arrestar.

El van portar a la presó.

Li van posar cadenes al coll, a les manes i als peus.

Aquell mateix dia el van jutjar i el van condemnar a mort.

Al dia següent, la **forca** estava muntada a la plaça.

La gent s' havia reunit per a veure morir a l' assassí.

En Pere Saputo no volia veure l' execució del ferrer i per això es va quedar a casa amb la seva mare.

La **forja** és el forn on s' escalfa el metall per a després fer objectes

La **forca** era un instrument que s' utilitzava per a matar a persones. La forca és una corda lligada a unes fustes. Les persones que seran executades, es lliguen d' aquesta corda.

L' alcalde, el justícia i el **botxí** van sortir a la plaça amb el ferrer arrestat.

Al moment de pujar al **patíbul**, per a posar-li la **soga** al ferrer, un home a cavall va cridar a tothom:

Home a cavall:

- **¿Qué is a fer, hijos de Almudévar?**

¿Conque esforçaréis a o ferrero que sólo tenemos uno?

Y ¿qué faremos despues sin ferrero?

¿Quién nos lucirá as rellas?

¿Quién ferrará a nuestras mulas?

Mirad lo que m'ocurre:

En vez de enforçar a o ferrero, que nos fará después muita falta

y solo tenemos uno;

enforquemos un teisidor

que en tenemos 7 en o lugar.

E por uno menos no hemos d'ir sin camisa.

El **botxí** és la persona que es fa servir per a matar a les persones condemnades a mort.

El **patíbul** és el cadafal que s' usa per a matar a les persones condemnades.

Una **soga** és una corda gruixuda.

Aquesta frase està escrita en aragonès i significa: Què fareu, fills d' Almudèvar?

Aquesta frase està escrita en aragonès i significa: Aneu a penjar al ferrer, que només tenim un?

Aquesta frase està escrita en aragonès i significa: I què farem després sense ferrer? Qui afilarà els nostres ganivets? Qui farà les ferradures de les nostres mulas?

Aquesta frase està escrita en aragonès i significa: Mireu el que se m'ocórrer: en lloc de penjar al ferrer, que ens farà falta i només tenim un. Podem penjar a un sastre que tenim 7 a Almudèvar. Per un sastre menys, no ens quedarem sense camises.

Gent d' Almudèvar:

- Té raó!

Té raó!

Pengem un sastre!

Deixem viu al ferrer!

Brauli Foz:

- En Pere va escoltar els crits des de casa seva.

Va sortir corrent per a evitar

la mort d' un sastre **innocent**.

Però no va arribar a temps.

Una persona **innocent**
és una persona que no
fet res.

Les persones van agafar al primer sastre que van veure a la plaça.

L' alcalde i el justícia no van poder parar a la munió.

La gent va pujar al sastre al patíbul,

li van posar la soga al coll i el van penjar.

Mentre el sastre penjava mort de la forca,

la gent del poble va alliberar al ferrer.

En Pere va arribar a la plaça i va veure al sastre mort penjat

i al ferrer somrient, lliure de cadenes.

Estava tan horroritzat de veure aquella **barbaritat**,

que se'n va anar a casa, trist i en silenci.

Una **barbaritat** és
alguna cosa brutal i
violenta.

A la tarda, en Pere va anar a parlar amb l' alcalde i el justícia.

Pere Saputo:

- Senyors, el que ha ocorregut avui és una barbaritat.

Aquest succés no ha de sortir dels nostres murs.

Però es impossible.

La gent d' altres pobles i ciutats,

tard o d'hora,

s' assabentaran del que ha passat.

I llavors, què dirà el món de la gent d' Almudèvar?

Hem penjat a un innocent i alliberat a un assassí!

Alcalde d' Almudèvar:

- Intentem parar a la gent...
Intentem evitar que pengessin al sastre,
però no vam poder.

Pere Saputo:

- Ja n' hi ha prou!
No vull sentir res més.
No aguanto més a Almudèvar.
Me'n vaig.

Amb aquesta frase, en Pere vol evitar que altres pobles coneguin aquesta història, perquè donaria mala imatge i fama a Almudèvar.

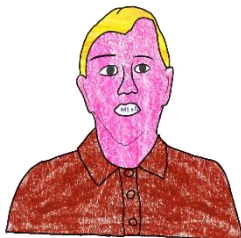
Brauli Foz:

- En Pere estava tan enfadat i disgustat, va agafar una espasa i una mula i se'n va anar d' Almudèvar.

Per això, estimat lector, després d' aquesta història, se sol dir:

**La justícia d' Almudèvar,
que pagui el que no deu.**

INFORMACIÓ D' EN JOSEP LLUÍS:

La justícia d' Almudèvar, que pagui el que no deu és un refrany que significa que la justícia condemna a persones que no són culpables i allibera a les persones culpables.

El seu origen històric no queda clar i Brauli Foz inclou a la seva obra *La Vida d' en Pere Saputo* una versió d' aquest refrany des de la perspectiva de gènere.